

SEED & BREAD

FOR THE SOWER

JES.55:10

FOR THE EATER

korte Bijbelse boodschappen van

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

Otis Q. Sellers, Bijbelleraar

Vertaling © Stichting Lachai Roï, Lelystad, Nederland

www.lachairoi.org

Nr. 135

Wat betekent *BAPTIZŌ*?

Als iemand vraag wat het Spaanse woord *manzana* betekent, zou het hem van weinig nut zijn als er gezegd wordt: 'manzana betekent manzana.' Dat kan honderdmaal worden herhaald, maar hij zou niets wijzer worden dan toen hij de vraag voor het eerst stelde. Maar als hem verteld zou worden dat manzana *appel* betekent, zou hij direct de beschikking hebben over een waardevol en zinnig stukje informatie.

Zo is het ook met het Griekse woord *BAPTIZŌ*. We geven helemaal geen informatie als we zeggen dat *BAPTIZŌ* in het Engels *to baptize* betekent. Als we dat doen, geven we hetzelfde woord, met een kleine wijziging in de spelling, als vertaling. Dat is niets anders dan een oefening in nutteloosheid.

Met het oog op het feit dat de Griekse woorden *BAPTIZŌ* en *BAPTISMA* in de *King James Version* niet zijn vertaald, is het zondermeer goed als we te maken krijgen met een gedeelte als Marcus 16:16 waar geschreven staat: 'wie gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden'¹ en zich af te vragen: wat zegt dit gedeelte ons als *BAPTIZŌ* in het Engels *vertaald* zou zijn. Zou het dan nog steeds gebruikt kunnen worden als argument voor een waterritueel dat noodzakelijk zou zijn voor de redding van een mens?

En ook Handelingen 2:41 waar ons gezegd wordt: 'zij dan, die zijn woord aanvaardden, lieten zich dopen.' De meeste mensen stellen zich in

¹ De King James Version heeft: He that believeth and is *baptized* shall be saved.

gedachten het beeld voor van 3.000 mensen die vanuit de ‘bovenzaal’ naar de Jodaan marcheren, zodat één van de twaalf apostelen ze in water konden onderdompelen, natspetteren, overgieten of besprenkelen. Maar welk beeld zou men zich vormen als *BAPTIZŌ* in dit gedeelte in het Engels vertaald zou zijn?

In I Corinthe 15:29 stelt Paulus de vraag: ‘wat zullen anders zij doen, die zich voor de doden laten dopen? Indien er in het geheel geen doden opgewekt worden, waarom laten zij zich nog voor hen dopen?’ Als de beide keren dat *BAPTIZŌ* hier voorkomt, vertaald zouden zijn, zouden Mormonen dan van het woord *baptize* een waterritueel hebben kunnen maken en daarop hun ingewikkelde systeem van rituele dopen kunnen baseren, waarvan de doden grote voordelen zouden ondervinden?

Er zijn veel mensen die beweren dat *BAPTIZŌ* ‘onderdompelen’ betekent en dat het op alle plaatsen waar het voorkomt in het Nieuwe Testament met een of andere vorm daarvan vertaald dient te worden. Sommige vertalers hebben dit gedaan,² maar zulk gedrag is een volkomen ontkenning van de historische ontwikkeling van *BAPTIZŌ* en ook het secundair en metaforisch gebruik van van dit woord. Deze betekenissen zijn veel belangrijker en gewichtiger dan de primaire en grondbetekenis. De historische ontwikkeling van het woord *BAPTIZŌ*, die deel uitmaakt van de Schrift, mag niet worden genegeerd.

Iedereen die het ontstaan en de ontwikkeling van woorden bestudeert, zal weten dat een eenvoudig basiswoord plotseling in beweging kan komen en qua betekenis tot ongekende hoogte kan geraken. Denk bijvoorbeeld eens aan het woord *hemel*, dat van het werkwoord *hemelen* komt, dat opheffen, prijzen beekent. Het Griekse woord voor hemel is *OURANOS* dat is afgeleid van het werkwoord *ORŌ* dat ‘heffen’ betekent en het woord *ANO* dat ‘boven’ betekent. De grondbetekenis van het Griekse woord *OURANOS*, het Hebreeuwse *SHAMAYIM* en het Nederlandse *hemel*, is *hoogte*, in de zin van ergens boven zijn en deze woorden kunnen, als men dat wenst, worden gebruikt als beschrijvende naam voor elk ding of wezen dat zich boven bevindt. En in alle drie de talen die hierboven zijn genoemd, is de betekenis ver uitgestegen boven de primaire betekenis en worden zij gebruikt als aanduiding voor God Zelf, Degene die het meest verheven is, Degene Die boven alles is.

Zo is het ook met het woord *BAPTIZŌ*. Dat is ook in betekenis toegenomen. De geschiedenis en de ontwikkeling ervan zijn zeer interessant. Als men die bestudeert, zal de waarheid openbaar worden die altijd verborgen zal blijven voor hen die blijven vasthouden aan de

² Zoals de Nederlandse NBG- en Statenvertaling.

grondbetekenis van dit woord op elke plaats waar het voorkomt. Denk eens na over deze teksten waar *BAPTIZŌ* gevonden wordt.

In Mattheüs 3:11 lezen we: 'Ik doop u met water... die zal u dopen met de heilige Geest en met vuur.' In Mattheüs 20:22 (St.Vert.) lezen we: 'kunt gij... met den doop gedoopt worden, waarmede Ik gedoopt worde?' in Lucas 12:50 heeft de Heer verklaard: 'Ik moet gedoopt worden met een doop, en hoe beklemmt het Mij, totdat het volbracht is.'

Deze drie gedeelten zijn zonder twijfel voldoende om aan te tonen dat er in het Nieuwe Testament gedeelten staat waar *BAPTIZŌ* wijst op een waterritueel, maar dat er andere gedeelten zijn waar het op een dergelijk ritueel geen betrekking kan hebben. Men maakt dus een ernstige fout als men dit woord slechts wil verbinden aan één betekenis. Zorgvuldig nadenken over dit woord in alle verbanden waarin het voorkomt, zal tot de overtuiging leiden dat dit woord door de Geest van God is gebruikt om een aantal verschillende goddelijke gedachten mee tot uitdrukking te brengen. Willen we al deze waarheden negeren om het waterritueel, waar we zo verrukt over zijn geworden, de voornaamste plaats te laten innemen?

Wanneer een woord wordt onderzocht, moet altijd zorgvuldig worden nagedacht over de geschiedenis daarvan. Secundaire betekennissen worden uit de primaire betekenis afgeleid en uit de letterlijke betekenis ontstaan figuurlijke betekenissen. Neem bijvoorbeeld het woord *kruk*. Wat was hiervan de betekenis toen dit woord in onze taal terechtkwam? Het begon ermee om iets aan te duiden dat *krom* was en die betekenis is overal waar het woord gebruikt wordt nog in zekere mate te vinden. Hieruit is het werkwoord *kreuken* voortgekomen, dat de betekenis heeft van vouwen, zigzaggen en iemand die zigzagt, maakt een beweging met scherpe krommingen. Later kreeg *kruk* ook de betekenis van een 'knoeier', een 'stumper' zoals in deze uitspraak van Brakman: 'beter een enthousiaste kruk dan een teleurgestelde vakman'. Maar ook de gebogen stok die ter ondersteuning dient voor invaliden of kreupelen, wordt een kruk genoemd. Uit deze feiten wordt het belang duidelijk van het overdenken van de historische betekenis van woorden.

Het basisbegrip waarmee we onze studie zullen starten is het werkwoord *BAPTŌ*. Dit woord komen we driemaal in het Nieuwe Testament tegen: in Lucas 16:24, Johannes 13:26 en Openbaring 19:13. Onderzoek naar de betekenis in deze drie gedeelten levert ongetwijfeld de betekenis 'onderdompelen' op. Deze conclusie zou een gevoel van opluchting voor Baptisten en van wanhoop voor Hervormden kunnen opleveren. Het is echter mijn bedoeling niet om troost te brengen of onbehagen te veroorzaken. Mijn taak is de waarheid te spreken op grond van de ontdekte feiten.

Hoewel *BAPTŌ* in Openbaring 19:13 (Leidse Vertaling) met 'gedoopt' is vertaald, kunnen we ons niet aan de indruk onttrekken dat er een andere gedachte mee wordt weergegeven en dat er een andere dimensie aan wordt toegevoegd. Er wordt gesproken van 'een kleed, gedoopt in bloed'. Deze vertaling wekt de indruk dat de Here Jezus gekleed was in een kleed dat in bloed was gedoopt en dat ten gevolge van dat dopen nog nadruppelt. De geschiedenis van het woord *BAPTŌ* leert ons echter dat het toen al de betekenis van 'verven' had gekregen. De juiste vertaling van dit gedeelte is dan ook 'geverfd in bloed' (zie NBG en Statenvertaling). Dierlijk bloed was in die dagen een heel gebruikelijk middel om textiel mee te verven.

Het verven van kleding was in het oude Oosten van groot belang. Meestal gebeurde dat door textiel onder te dompelen in verfstof. Daardoor werd de betekenis van *BAPTŌ* zo langzamerhand 'verven', een betekenis die we op talloze plaatsen in de klassieke Griekse en Koinè-griekse geschriften tegenkomen, evenals in de papyri. Dr. James W. Dale bespreekt de meeste vindplaatsen ervan in zijn monumentale werk *Classic Baptism*.

In de loop der tijd veranderde de spelling van *BAPTŌ* in *BAPTIZŌ* waardoor de intensiteit van het woord toenam, waardoor de inhoud breder bruikbaar werd. Op deze wijze gespeld komen we het woord in het Nieuwe Testament 80 keer tegen.

De Griekssprekende Hebreeën in de diaspora wisten heel goed dat dit woord zowel 'onderdompelen' als 'verven' betekende. De vertalers van de Septuagint hebben het gebruikt als vertaling van het Hebreeuwse woord voor 'dompelen' in II Koningen 5:14 en het Hebreeuwse woord voor 'schilderen' in Ezechiël 23:14. Dit deden ze ongeveer in het jaar 250 voor Christus.

Een andere betekenis die de Griekssprekende Hebreeën aan het woord gaven, vinden we in de Septuagint, in Jesaja 21:4. De NBG heeft 'schrik overvalt mij', maar de Septuagint heeft: 'schrik doopte me', beter vertaald: 'schrik overweldigde mij'. Eén van de eerste keren dat het woord in de papyri wordt gebruikt, is geheel in overeenstemming met deze gedachte. Uit een citaat van Moulton en Milligan blijkt dat *BAPTISMA* daar betekent: overstroomd, of overweldigd worden door rampen. Dit laat zien dat het woord in die tijd al in figuurlijke zin werd gebruikt, zelfs door mensen met weinig opleiding. Het laat zien waarom de Here Jezus van Zijn dood sprak als een doop in Mattheüs 20:22,23 (St.Vert.), Marcus 10:38,39 en Lucas 12:50.

Uit wat we tot nu toe hebben besproken, kan de lezer opmaken dat het woord *BAPTIZŌ* werd toegepast op een groot aantal verschillende

begrippen. Er is echter nog een begrip dat door dit woord wordt aangegeven en dat is mijns inziens de meest belangrijke. Dit woord wordt gebruikt om een begrip te omschrijven dat voortkwam uit het feit dat *BAPTIZŌ* de betekenis 'verven van kleding' heeft gekregen en als zodanig een belangrijke plaats heeft gekregen in het proces van textielverven. We kunnen ons daarvan een betere voorstelling maken als we enkele feiten in verband met het ambacht van textielverven overdenken.

Als textiel in een verfbad wordt gedompeld, is het resultaat niet alleen dat het een kleur krijgt. Het textiel neemt in feite het karakter aan van de verfstof waarin het gedompeld wordt. Er vindt een permanente vereniging plaats tussen het textiel en de verfstof. Textielververs in de oudheid begrepen dat goed als ze spraken over het dopen van textiel in purper, scharlaken of bloed. Deze stoffen werden verzadigd of geïmpregneerd met een zekere kleurstof. Aangezien in het verfproces een werkwijze gehanteerd werd die de stoffen zo diep en volledig impregneerde dat geen stukje van onbewerkt bleef, werden door de textielververs en door de verkopers de stoffen niet langer wol, zijde, of linnen genoemd, maar purper of scharlaken.

In Handelingen 16:14 lezen we van Lydia, die omschreven wordt als een purperverkoopster. Het is bekend dat het purper dat zij verkocht het textiel was, geverfd in het beroemde purper uit Thyatira, een verfstof die gewonnen wordt uit een schelpdier dat in de Middellandse Zee voorkomt.

Deze feiten leidden er toe dat mensen van mening waren dat *BAPTIZŌ* goed gebruikt kon worden om een bepaalde gedachte mee weer te geven die ze onder woorden probeerden te brengen. Deze gedachte is echter buitengewoon moeilijk in het Nederlands weer te geven, omdat het Nederlands geen woord kent dat de inhoud van het woord *BAPTIZŌ* volkomen weergeeft.

Als een vertaler op een dergelijk probleem stuit, moet hij roeien met de riemen die hij heeft. Hij moet een woord gebruiken dat het dichtst bij de betekenis komt en daarop de definitie verder uitbouwen. Het beste wat wij kunnen doen om deze gedachte onder woorden te brengen, is het gebruik van de woorden *zich vereenzelvigen met* en *vereenzelviging*.

We geven grif toe dat deze woorden tekortschieten, maar het is niet zo moeilijk om de betekenis van een woord op te bouwen. Laten we er daarom vanuit gaan dat de woorden *BAPTIZŌ* en *BAPTISMA* op veel manieren worden gebruikt in het Nieuwe Testament, maar dat ze identificatie of vereenzelviging weergeven, dat er daarnaast het begrip van versmelting of inlijving in aanwezig is en dat ze staan voor een vaste

verbintenis. Dat is mijn overtuiging en daarom denk ik dat toen de Heer zei: 'hij die gelooft en zich laat dopen, zal behouden worden', Hij eigenlijk zei: 'hij die gelooft en zich vereenzelvigd, zal behouden worden'.